

Den rekreative værdi af udrensning i eg:

Mener professionelle skov- og naturforvaltere, det samme som befolkningen?

Skovgaard , Jens Peter ; Jensen, Frank Søndergaard; Petucco, Claudio

Published in:
Skoven

Publication date:
2014

Document version
Tidlig version også kaldet pre-print

Citation for published version (APA):
Skovgaard , J. P., Jensen, F. S., & Petucco, C. (2014). Den rekreative værdi af udrensning i eg: Mener professionelle skov- og naturforvaltere, det samme som befolkningen? *Skoven*, (1).

Den rekreative værdi af udrensning i eg:

Mener professionelle skov- og naturforvaltere, det samme som befolkningen?

Af Jens Peter Skovsgaard (SLU),
Frank Søndergaard Jensen (KU)
og Claudio Petucco (SLU)

Den danske befolkning foretrækker ung egeskov uden kvas i skovbunden, så det er let at gå mellem træerne. Forstfolk og landskabsarkitekter er ligeglade med, om der er kvas.

Befolkningen synes bedst om tæt, men tyndet skov med et lukket kronetag. Det gør professionelle forstfolk også, men landskabsarkitekter foretrækker fritstående træer fremfor sluttede bevoksninger.

Eg: en ny hovedtræart

Eg er blevet Danmarks mest populære træart i skoven. Det gælder både i de nye skove på markjord og i stigende grad også i de 'gamle' skove.

Arealet med eg er øget med mere end 1.000 ha pr. år siden 1990 og omfatter nu godt 55.000 ha. Det svarer til ti procent af skovarealet.

De nye egebevoksninger får stigende betydning for befolkningens friluftsliv, men de er ofte meget ensartede og tætte. Som regel planter man 3.000-5.000 træer pr. ha. I unge såningskulturer kan stamtallet være betragteligt større.

Skov & Landskab anlagde i 2002-03 tre forsøg med udrensning i ung

Forstfolk kan bedst lide at se på en ung egeskov, der er ret hårdt tyndet, og den danske befolkning har samme holdning. Forstfolk er ligeglade med, om der ligger kvas, men befolkningen foretrækker, at kvaset er væk.

eg. Et af formålene med forsøgene er blandt andet at undersøge effekten af forskellige udrensningsprincipper på den rekreative værdi af ung egeskov.

Egens rekreative værdi for befolkningen

Vi præsenterede i Skoven 2009/01 befolkningens foretrukne form for udrensning / tynding i ung eg (Jensen & Skovsgaard 2009, Skovsgaard & Jensen 2009).

De parceller, som blev anvendt til undersøgelsen, var 13 år (højde 6-7 m). De var lige blevet udrenset / tyndet til et stamtal på henholdsvis 100, 300, 1.000, 5.300 og 7.000 træer

pr. ha (figur 1). Alle fældede træer (tyndingstræer) var efterladt på arealet.

Undersøgelsen viste, at befolkningen ikke synes om tyndingskvas

Figur 1. Parvise fotografier med fem forskellige udrensningsstyrker, spændende fra ingen udrensning ned til 100 træer pr. ha. Hvert billedpar viser motiver med indtryk af rækkestruktur og uden indtryk af rækkestruktur. Billederne er optaget i forsøg nr. 1516 i Haslev Orned, Brengentved, i august 2002, tre måneder efter første udrensning.

På langs af rækkerne

Ingen udrensning
7.000 træer pr. ha +
1.900 døde pr. ha

Alm. hård udrensning
5.300 træer pr. ha

Meget hård udrensning
1.000 træer pr. ha

Ekstremt hård udrensning
300 træer pr. ha

Fritstående træer
100 træer pr. ha

På tværs af rækkerne

i skovbunden. Antallet af træer i bevoksningen var af mindre betydning, men meget tæt og meget åben skov rangerede lavest.

Tyndede (udrensed) bevoksninger med et lukket kronetag fik flere point end utyndet skov med mange døde træer (7.000 levende + 1.900 døde træer pr. ha) og flere end meget åben skov med solitærtræer (100 træer pr. ha).

Vi tolker resultaterne sådan, at skovens visuelle tilgængelighed er afgørende for skovgæsters vurdering og opfattelse. Befolkningen foretrækker ung egeskov, hvor der ser ud til at være let at gå, og som måske derfor virker mere indbydende.

Både kvas (her i form af fældede træer) og 'et vildnis af stammer' (her i form af mange træer / indblik på tværs af rækkerne) kan have en negativ effekt på oplevelsen. Dette er i overensstemmelse med tidligere præferenceundersøgelser (Jensen & Koch 1997).

Hvad synes skovfogeden og landskabsarkitekten?

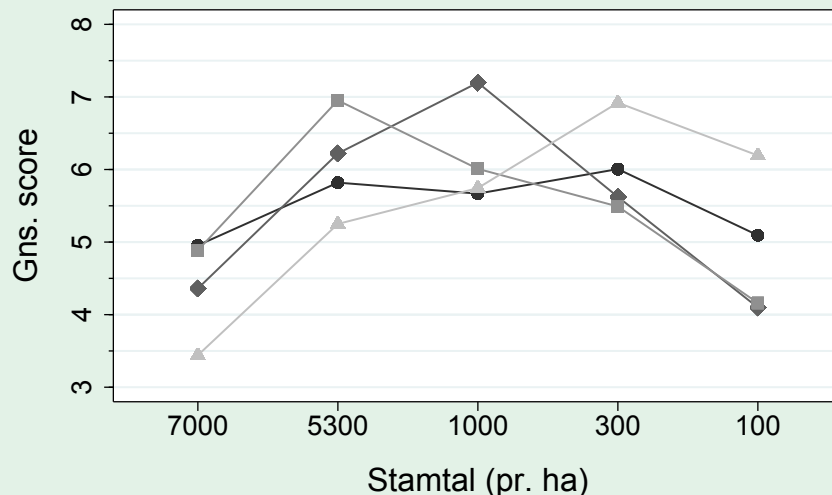
Det er mange steder en væsentlig del af driftsformålet at tilgodese skovens rekreative værdi, ikke mindst for ung egeskov. Det er derfor vigtigt, at forstfolk og andre forvaltere af skov og natur har en forståelse for, både hvad skovgæster vil have, og hvad de ikke synes om.

Vi har undersøgt (Petucco et al. 2013), hvad skov- og naturforvaltere selv synes om de samme typer af ung egeskov, som blev vurderet af et udsnit af den danske befolkning (figur 1). Vi har i den forbindelse spurgt tre forskellige typer af nuværende og kommende forvaltere:

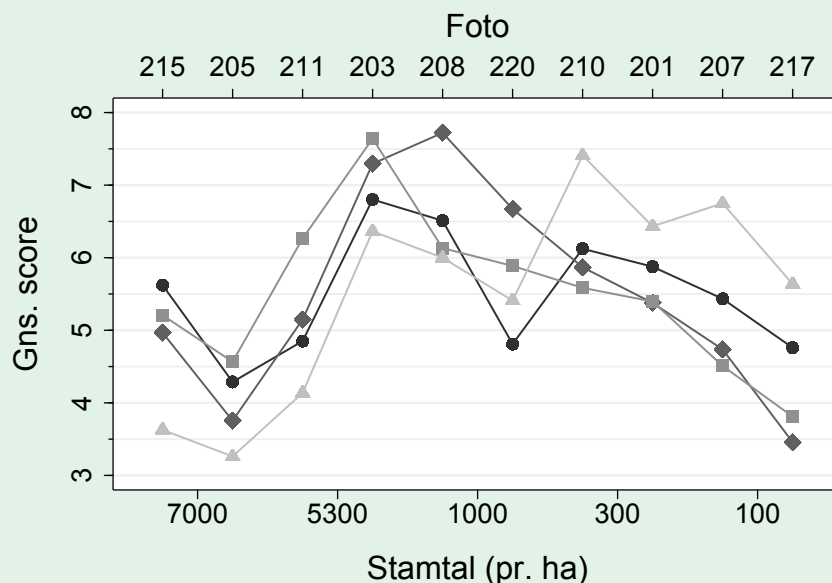
- professionelle forstfolk (skovridere og skovfogeder, 61 personer, alder 27-75 år),
- professionelle park- og landskabsforvaltere (mest landskabsarkitekter, 44 personer, alder 24-71 år), samt
- skov- og naturressourcestuderende (mest skovbrugsstuderende, 53 personer, alder 22-35 år).

Alle tre grupper, som arbejder professionelt med skov og natur, viser en mere veldefineret præference end befolkningen i almindelighed (figur 2). Skovbrugsstuderende synes bedst om 5.300 træer pr. ha, professionelle forstfolk 1.000 træer pr. ha og park- og landskabsforvaltere 300 træer pr. ha.

Ser man på detaljerne i præferencerne, er der nogenlunde de samme

Figur 2. Gennemsnitlig præferencescore for hver af de fem udrensnings-/tyndingsstyrker (højeste score = 10, laveste score = 1, n = 401). Signaturer: ● = den danske befolkning, ◆ = forstfolk, ■ = skov- og naturressourcestuderende, ▲ = park- og landskabsforvaltere.

Figur 3. Præference-score for hvert af de ti fotografier med forskellig udrensnings-/tyndingsstyrke og rækkestruktur (højeste score = 10, laveste score = 1, n = 401). Fotografierne er placeret med faldende stamtal mod højre og parvis således, at det til venstre altid er med synlig rækkestruktur. Signaturer: ● = den danske befolkning, ◆ = forstfolk, ■ = skov- og naturressourcestuderende, ▲ = park- og landskabsforvaltere.

udsving for de enkelte fotografier (figur 3). Der er altså nogenlunde den samme opfattelse af, hvad rækkestruktur og andre afgørende elementer i et billede betyder for bevoksningens rekreative værdi. Det er i den forbindelse interessant, at alle synes at foretrække en tydelig rækkestruktur fremfor skovbilleder, hvor man ikke kan se rækkerne.

Hvad vælger vi efter?

Man kan gruppere de enkelte billeder på grundlag af karakteristiske

elementer i skoven og derved finde ud af, hvad der er afgørende for valg af det foretrukne skovmiljø. Det gør man ved en såkaldt faktoranalyse, som vi ikke skal komme nærmere ind på, men blot referere resultaterne fra.

Vi anvendte fire elementer i analysen:

- antallet af træer (bevoksnings-tætheden),
- tyndingskvas,
- rækkestruktur og
- forekomst / fravær af blå himmel.

For befolkningen betyder tyndingskvas og bevoksningens rækkestruktur mest, hvorimod antallet af træer er mindre afgørende. Den almindelige skovgæst er således stort set ligeglad med, hvordan og hvor meget der bliver tyndet, men foretrækker et velordnet indtryk med træer på række og ingen tyndingskvas i skovbunden.

Tidligere analyser har vist, at befolkningen generelt ikke bryder sig om nåltræer på række (Jensen & Koch 1997). Når det omvendte gør sig gældende for eg, kan det skyldes, at den lyse egeskov virker mere åben og indbydende end nåleskov. Dernæst kan et rækkellemrum her måske illudere en lettilgængelig skovsti og give mulighed for et interessevækkende indblik ind i eller gennem bevoksningen.

Professionelle skov- og naturforvaltere og studerende grupperer billederne tydeligt efter bevoksningstæthed. Udrensningens styrke eller det tilbageværende antal træer i bevoksningen er således afgørende for deres personlige rekreative præferencer. Forekomst af tyndingskvas er ikke afgørende, men for park- og landskabsforvaltere er tilstedeværelsen af blå himmel et væsentligt kriterium.

Professionelle har - i modsætning til den almindelige befolkning - en umiddelbar forståelse for, at kvas ret hurtigt forsvinder. De ser kvas som et midlertidigt, nødvendigt element for at opnå en bestemt skovtype.

Også skovtypen (her i form af bevoksningstætheden) har man som professionel en skarpere holdning til. Derfor bliver antallet af tilbageværende træer eller udrensningens styrke afgørende for det foretrukne skovmiljø til rekreation.

Konklusion

Vores resultater illustrerer tydeligt, at uddannelse og uddannelsesbetingede normer for, hvordan skoven 'bør' se ud, kan være afgørende for de valg, vi gør.

Park- og landskabsforvalteres præference for solitærtræer på blå baggrund tegner en skarp profil af en stærkt normdannende uddannelse.

Måske gør det samme sig gældende for skovbrugsstuderende. Med deres præference for tætte bevoksninger tenderer de i modsat retning, hvad angår skov- eller landskabsdesign. Man kan i den forbindelse spekulere over, om det generelt øgede fokus på 'urørt skov', er medvirkende til

at skabe en generel opfattelse af tæt skov som 'god' skov.

Professionelle forstfolk, som reelt er dem, der i øjeblikket afgør, hvordan vores unge egebevoksninger skal se ud, er i god overensstemmelse med befolkningens rekreative præferencer for udrensning af ung eg.

Den indifferente holdning til tyndingskvas indikerer imidlertid, at der kan være behov for enten at håndtere kvaset anderledes eller at kommunikere om, hvorfor kvaset er der, og hvad betydning det har for skovmiljøet og for skovens vækst og udvikling.

Tak

Forsøgene og undersøgelsen modtog støtte i 2002-07 via to bevillinger til projekter om udrensning i eg fra Naturstyrelsens ordning for praksisnære forsøg og 2004-07 via en bevilling fra Nordisk Ministerråd til projektet AFFORNORD om skovrejsningens betydning for økosystemer og befolkning i Norden. Supplerende dataindsamling og analyser er udført 2009-12 som et led i Claudio Petucco's eksamensarbejde på Euroforester-uddannelsen ved Sydsvensk Skogsvetenskap, Sveriges Lantbruksuniversitet (Petucco 2011).

Litteratur

- Jensen, F.S. & N.E. Koch 1997: Friluftsliv i skovene 1976/77 – 1993/94. *Forskningsserien* 20: 1-215.
- Jensen, F.S. & J.P. Skovsgaard 2009: Pre-commercial thinning of pedunculate oak: recreational preferences of the population of Denmark for different thinning practices in young stands. *Scandinavian Journal of Forest Research* 24: 28-36.
- Petucco, C. 2011: *Recreational preferences in relation to stand treatment practice in young pedunculate oak: an empirically-based international comparison*. MSc thesis, Swedish University of Agricultural Sciences, Southern Swedish Forest Research Centre, Alnarp. Website: <http://stud.epsilon.slu.se/3202/>
- Petucco, C., J.P. Skovsgaard & F.S. Jensen 2013: Recreational preferences depending on thinning practice in young even-aged stands of pedunculate oak: comparing the opinions of forest and landscape experts and the general population of Denmark. *Scandinavian Journal of Forest Research* 28: 668-678.
- Skovsgaard, J.P. & F.S. Jensen 2009: Udrensning i eg: Hård udrensning uden for meget kvas øger skovens rekreative værdi. *Skoven* 41: 20-24.

Offentlig annoncering af Natura 2000-basisanalyser

Planprocessen frem mod Natura 2000-planer for 2016-21 igangsættes med offentliggørelse af basisanalyser for hvert af de 252 udpegede Natura 2000-områder. Natura 2000-planerne gennemfører dele af EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver.

Basisanalyserne er efter miljømålslovens § 42 stk. 2, grundlag for drøftelser med berørte interessenter om muligt indhold af de kommende planforslag.

Basisanalyserne præsenterer landsdækkende og offentliggjorte data: Kortlægning af habitatnaturtyper og levesteder for arter, vurdering af naturtilstand og foreløbig vurdering af trusler.

Basisanalyserne er fra den 20. december 2013 tilgængelige på www.nst.dk